

Infrastructure and Networks

Mini Seminar: Worst Case Scenario!

Tijdens het door KvK en TNO georganiseerde seminar op 19 juni waren uiteenlopende partijen aanwezig, zoals netwerkbeheerders, gebiedsbeheerders, veiligheidsregio's en hulpdiensten. Zij constateerden dat er nog veel onbekend is over de kwetsbaarheid van infrastructuur en van de afhankelijkheden tussen netwerken.

Wilco Hazenleger vertelde over de meteorologische aspecten in Nederland, Arjan Braamskamp legde uit wat voor schade orkaan Sandy heeft veroorzaakt in New York en Bas Koolen liet het publiek nadenken of een vitaal object beschermen wel nuttig is als de infrastructuur eromheen kwetsbaar is voor extreem weer.

Daarna gingen de deelnemers zelf aan de slag om de afhankelijkheden tussen verschillende netwerken en de gevolgen die dit met zich meebrengt in kaart te brengen. Hierbij bleek ook dat de actoren elkaars 'taal' beter moeten leren begrijpen om die kwetsbaarheden in beeld te kunnen brengen.

Case studie Rotterdam Noord

Op 30 augustus zijn stakeholders en onderzoekers van INCAH tijdens een door TNO en Deltares georganiseerde workshop bij elkaar gekomen om met een concrete case studie in Rotterdam Noord aan de slag te gaan.

Er is behandeld hoe de wegen-, elektriciteit- en leidingeninfrastructuur in dit gebied kunnen reageren op overstroming, langdurige droogte of hevige regenval. Naast de formulering van onderzoeksvragen hebben de stakeholders nuttige adviezen gegeven; Zoek de praktijk op en blijf niet in de theorie hangen, werk de maatschappelijke kosten baten analyse met lokale partijen uit en breng gezamenlijke consequenties van extreem weer in beeld zodat alle stakeholders betrokken kunnen worden.

Momenteel wordt gewerkt aan een plan van aanpak waarin de stakeholdervragen gekoppeld worden aan een netwerkanalyse waaraan bijna alle INCAH onderzoekers bijdragen. Later dit jaar en begin 2014 zullen vervolg workshops plaatsvinden met stakeholders en onderzoekers.

EEA International Workshop

Piet Rietveld is namens INCAH aanwezig geweest bij de European Environmental Agency (EEA) expert workshop op 23 mei. Tijdens deze workshop zijn de huidige initiatieven voor klimaatadaptatie in de transportsector beoordeeld en zijn mogelijke toekomstige acties verkend.

Een aantal bevindingen uit deze workshop zijn:

-Onzekerheid blijft, meer nog dan risico, een lastige factor in adaptatie studies.

-Er moet worden nagedacht hoe onzekerheid door klimaatverandering meegenomen kan worden in besluitvormingsmodellen.

-Er moet meer aandacht komen voor een integrale aanpak, waarin governance een rol krijgt om te bepalen hoe klimaat adaptatie beslissingen genomen moeten worden.

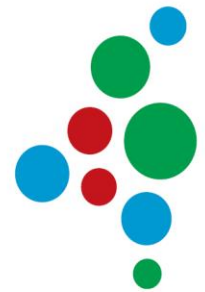
Presentaties

Tijdens de International Conference on Structural Safety & Reliability (ICOSSAR) 2013 van 17-20 juni in New York heeft **Elja Huibregtse** een presentatie gegeven. Ze presenteerde haar paper:

Flooding of tunnels: quantifying climate change effects on infrastructure

Voor meer informatie: elja.huibregtse@tno.nl

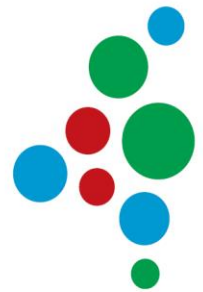
Gerard Dijkema is uitgenodigd om als keynote spreker op te treden tijdens het Climate Adaptation Engineering for Cities and Coast Symposium in Melbourne 29-31 oktober. Het symposium wordt georganiseerd door Commonwealth Scientific and Industrial Research Organisation (CSIRO) en Australian Department of Environment. Zie voor meer informatie: <http://wp.csiro.au/icae/>

<p>Horizon 2020</p> <p>Begin 2014 komen pas de definitieve calls uit voor Horizon 2020, het nieuwe EU onderzoeksprogramma, maar de draft versies zijn nu al beschikbaar. Hierin staan klimaat gerelateerde calls over thema's zoals resource efficiency, water governance en mitigerende maatregelen voor klimaat verandering.</p> <p>Ook op het terrein van infrastructuur is het nodige te vinden. Stakeholders die interesse hebben in een of meerdere onderwerpen kunnen natuurlijk altijd contact opnemen met ons.</p> <p>Op de website van Agentschap NL kun je de meest recente versie van de draft calls aanvragen.</p> <p>https://www.agentschapnl.nl/formulieren/aanvraagformulier-concept-werkprogramma?wssl=1</p>	<p>Agenda</p> <p>1 oktober 2013 STOWA: Conferentie handelingsperspectieven klimaatverandering; <i>Eureka! Wat nu: van kennen naar kunnen</i> http://kennisvoorklimaat.klimaatonderzoeknederland.nl/werkconhandelingsperspectieven</p> <p>3 oktober 2013 Deltaprogramma: Manifestatie Klimaatbestendige Stad https://deltaprogramma.pleio.nl/pages/view/18595262/klimaatbestendige-stad http://www.rostra.nl/congress.asp?congress_id=498</p> <p>29-31 oktober 2013 Climate Adaptation Engineering for Cities and Coast Symposium http://wp.csiro.au/icae/</p> <p>4 november 2013 Movares: Symposium Meerlaagse Veiligheid & Vitale Infrastructuur; <i>Doen we de Goeie dingen?</i> http://movares.nl/agenda/symposium-meerlaagsveiligheid-en-vitale-infrastructuur/</p>
<p>Interessante links en events</p> <p>Special issue on: "Risk Management for System Security", Call for papers: deadline 30 Oktober 2013 Environmental protection, climate change Information: Risk management Call for Papers</p> <p>CRITIS; Critical Information Infrastructures Security Amsterdam, the Netherlands 6-18 september 2013 Information: http://www.critis2013.nl/</p> <p>Deltas in Times of Climate Change II Rotterdam, the Netherlands 24 - 26 September 2014 Information: www.climatedeltaconference2014.org</p>	<p>Interessante rapportages</p> <p>IPCC Report: Managing the Risks of Extreme Events and Disasters to Advance Climate Change Adaptation. Samenvatting IPCC Rapport</p> <p>Selecting a strategy for climate change adaptation of Road Infrastructure facing Flooding; Comparison between a case in the Dutch Rhine Delta and the Vietnamese Mekong Delta Koetsier en Leichner</p> <p>Rapport via nadine.croes@tno.nl</p>

Kennis voor Klimaat

Knowledge for Climate

Contactinformatie

Projectleider Onderzoeksthema 5

ir. Nienke Maas
TNO Behavioural and Societal Sciences
Postbus 49
2600 AA Delft
T +31 88 866 3137
E nienke.maas@tno.nl
W www.tno.nl

Programmabureau Kennis voor Klimaat

Secretariaat:
p/a Universiteit Utrecht
Postbus 80115
3508 TC Utrecht
T +31 88 335 7881
E office@kennisvoorklimaat.nl
W www.kennisvoorklimaat.nl

Communicatie:
p/a Alterra, Wageningen UR
Postbus 47
6700 AA Wageningen
T +31 317 48 6540
E info@kennisvoorklimaat.nl

Website KVK Infrastructure and Networks: <http://knowledgeforclimate.climate-research-netherlands.nl/infrastructure-networks>
Het onderzoekprogramma Kennis voor Klimaat wordt medegefinancierd door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu.

